

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Officio Cvstodis. Titvlvs XXVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

dire, & quod specialiter ad eius pertinet ministerium a, super omnes Presbyteros in ordine presbyterali b positos curam agere [animatum c,] assidue in ecclesia stare, & in Episcopi sui absentia ad vicem eius missarum solennia celebret, & collectam dicat, aut cui ipse injunxerit.

CAP. II.

Ad idem.

Leo Papa.

Ministerium d Archipresbyteri in eo constituitur, ut diligenti cura provideat ministerium sacerdotum e cardinalium, qui solenne debent agere officium in communicatione corporis & sanguinis Domini nostri IESU Christi a sacrosancto die dominico incipiendo per omnes horas canonicas indeclinabiliter perseverent, ut opus Dei dignè & sanctè perficiatur ab eo, cui committitur: [1 & 7.] Provideat etiam Archipresbyter vitam sacerdotum cardinalium, præceptis sui obtemperando Episcopi, ne aliquando cedant, aut securitate torpeant: [2 & 7.] Si Episcopus defuerit [exceptis his, quæ prohibita sunt] Archipresbyter provideat cuncta, quæ in sacerdotum ministerio perfici debeant, fomes benedicere, infirmum oleo perungere, poenitentem infirmum [consulto Episcopo] reconciliare, poenitentiam cunctis aliis sacerdotibus injungere. In præcipuis festivitibus, aut ipse celebrationem missæ solenniter impleat, aut ad sui iussionem, cui committitur, peragat veneranter.

[1 Sed veniantur, quod labis sacerdotum custodiunt scientiam, & iustitiam, & legem requirunt ex ore eius q. d. d. e. e.]

[2 verem sententiam illius sapientissimi viri, ubi dicitur: Male illius homo qui negligenter agit opera Dei.]

CAP. III.

Declarat quod sit officium Archipresbyteri civitatis. Anton. de But.

Idem.

Officium f Archipresbyteri de urbe constat, quando sibi præsul defuerit vice eius officium inchoare, benedictiones presbyterales in ecclesia dare, missam quando voluerit cantare, vel cui de sacerdotibus iusserit. Quando verò Episcopus missam canit, debet præcipere sacerdotibus ut induant se vestimentis sacris, & qualiter ad missam procedant: debet enim præcipere custodi ecclesiam, ut in sacrario Eucharistia Christi, propter infirmos non desit, debet infirmis providere, & providendo præcipere sacerdotibus, ne forte sine confessione, vel confirmatione corporis & sanguinis Domini nostri IESU Christi moriantur: confessiones peccatorum g eorum, qui a foris h veniunt, recipere cum omnibus sacerdotibus, & exinde per provisionem pontificis magnam debet illis adhibere curam, ad Christianos quoque faciendos, & baptizandos infantes, & ad succurrendum, omnia a sacerdotibus per iussionem i illius fiant.

CAP. IV.

Archipresbyter ruralis Presbyterorum & laicorum plebania sua curam gerit: contra decretum tamen Episcopi nihil ordinare potest.

a Officium. b hac vox, presbyterali, deest in antiquis. c deest vox, animatum, in antiquis. d C. eod. tit. in i. compil. vide concil. Trid. infra citatum. e Sacerdotes cardinales hoc loco non ubi tantum Roma, sed aliarum etiam civitatum primos interpretantur, quibus titulis, id est, parochia committuntur. f C. eod. tit. in i. compil. conc. Trident. Sess. 5. de reform. cap. 5. salubriter addit, vel Archipresbyteri & alii curam animarum habentes, populo prædicent Dei verbum. g alias, distorum. h venerunt. i alius, provisionem.

Idem ex synodo a Ravenna habita.

VT singula b plebes Archipresbyterum habeant propter assiduum erga populum Dei curam, qui non solum imperiti vulgi sollicitudinem gerant, verum etiam Presbyterorum, qui per minores titulos habitant, vitam jugi circumspectione custodiant, & qua uniusquisque industria divinum opus exerceat c, Episcopo suo renuncient. Nec contendant d Episcopus, non egerit plebem e Archipresbytero, quasi ipse eam gubernare valcat, qui est valde idoneus sit, decet tamen ut sua onera partiantur, & sicut ipse matri ecclesie f præest, ita Archipresbyteri præsent g plebibus, ut in nullo tiubet ecclesiastica sollicitudo: cuncta tamen referant ad Episcopum, ne aliquid contra eius decretum h ordinare præsumant.

DE OFFICIO PRIMICERII.

TITVLVS XXV.

CAP. I.

Ponit ea, quæ spectant ad officium primicerii. Anton. de But.

Idem i in libro Romani ordinis.

VT primicerius k sciat se esse sub Archidiacono, sicut & Archipresbyter, & ad eius curam specialiter pertinere, ut præsit in docendo Diaconis, vel reliquis gradibus ecclesiasticis in ordine positus, ut ipse disciplina & custodia insistat, sicut pro animabus eorum coram Deo rationem est redditurus, & ut ipse Diaconis donet l lectiones quæ ad nocturna officia clericorum pertinent, & de singulis studium habeat ut in quacunque re capacem sensum habuerit, absque ulla vacet negligentia, aut a quo ipse iusserit instruantur. m

DE OFFICIO SACRISTÆ.

TITVLVS XXVI.

CAP. I.

Ex concilio Toletano.

VT sciat n se sacraria subiectum Archidiacono & ad eius curam pertinere custodiam sacrorum vasorum, vestimentorum ecclesiasticorum, seu totius thesauri ecclesiastici, nec non, quæ ad luminaria pertinent, sive in cera, o sive oleo.

DE OFFICIO CVSTODIS.

TITVLVS XXVII.

CAP. I.

Ponit, quæ spectant ad officium custodi b. d.

Ex libro Romani ordinis.

CVstos ecclesie p, cui ea, quæ ecclesie competunt, custodienda committuntur, oportet ut sui archid. iussioni in cunctis obediat, in canonicis horis signa tintinnabulorum pulsanda, ipso Archidiacono iubente, ab eo pulsentur, pallia vel limteamina altaris, seu cuncta utensilia ecclesie indefinenter custo-

a al. Romani habita a Ioanne Papa XII. & a Lamberto Imp. sed licet putarem Ioannem IX. sive X. scribendum. In entis synodum Ravenna celebravit. Iste enim antiquior fuit. b C. eod. tit. in i. compil. c al. & Episc. d al. contendant. e al. p. v. f deest vox, ecclesie. g præsent. h al. distorum. i al. Item. k C. eod. tit. in i. compil. l. v. p. 6. s. 20. Grat. cano. prelat. 25. dist. 1. Pan. l. 3. c. 41. l In omnibus manus. d. nec lectiones ad nocturna officia. m al. instruantur. n C. eod. tit. in i. compil. & l. v. p. 6. s. 20. o Hac postrema verba in nonnullis distant. p Cap. i. tit. in i. compil. diat.

diat, lampades & laternas in accendendo, seu extinguendo percipit existat: ne a aut supra modum lucendo oleum deperat, aut minus lucendo obscurior sit ecclesia: sed omnia cum discretione b agantur: quæ noscitur omnium virtutum esse mater. Si vero is minus idoneus ad hoc peragendum extiterit, ab Archid. coercetur ut se emendet. Si autem indomitus permanserit, Archidiaconus Episcopo denunciando provideat, ut indecente ejecto, apud domum Dei constituitur minister, ut omnia in laudem Dei fiant.

CAP. II.

Ad idem.

Ex concilio Toletano.

Vicosolicitus e debet esse de omni ornamento ecclesie, & luminarius, sive incenso, nec non panem & vinum omni tempore paratum ad missam habere debet, & per singulas horas canonicas signum ex consensu Archidiaconi sonare, & omnes oblationes seu elemosinas, seu decimas (cum ejusdem tamen consensu absente Episcopo) inter fratres dividat. In his tribus ecclesie columnis (ut sancta sanxit synodus) consistere debet alma mater ecclesia: ut ad hoc opus tales ordinentur, quales meliores & sanctiores esse viderint, ut nulla negligentia in laudem Dei ecclesia videatur: hi tres, Archidiaconus, Archipresbyter, cultos, simul juncti, uno animo provideant, & perfecte, & non sit invidia, neque zelus inter illos.

DE OFFICIO VICARII
TITVLVS XXVIII.

CAP. I.

Vicarius si beneficium curatum possit adeptus, vicaria privatur.

Alexander III. Episcopo Norvic. & G. Archidiacono.

Audientiam a nostram pervenit quod Hug. V. Presbyter monachos de e Ramesia petendo vicariam ecclesie de f Burnel. a qua viginti annis retrocessit, in diversis postea ecclesiis personatum adeptus, fatigare presumpsit. Quia igitur non est canonicum g, ut qui curam animarum in diversis habet ecclesiis, vicarius in alienis existat: mandamus quatenus (si ita est) predictum Presbyterum a petitione supradictæ vicariæ desistere compellatis.

CAP. II.

Plures vicarias quis habere non potest.

Idem Elvensi Episcopo, P. C.

P. R. OVIDEAS b attentius, ne in episcopatu tuo patiaris aliquem plures vicarias habere: Quia cum vicarij teneantur personis & ecclesiis deservire, alienum est ab ordine juris, ut vicarij quis habeat præter unum.

CAP. III.

Proprius vicarius per Episcopum instituitur, per rectorem remotioni, vel portione sua fraudari non potest.

Idem Vinoniensi a Episcopo.

A D HEC i si persona alicujus ecclesie, vicario, quem in eadem ecclesia instituit, de assensu & auctoritate diocessani Episcopi certam assignaverit portionem: is, qui persona illa defuncta in personatum illius sublitur, non potest eundem ab ecclesia removere, vel ad-

a In ecclesie Barbara na: ut ne contra modum lucendo oleum ecclesie deperat. In aboita: ne ut supra modum lucendo oleum &c. b cum discretione iove, lesa agantur. c C. 2. eod. tit. in 1. comp. d C. 2. eod. tit. in 1. comp. & post conc. Later. sub Alex. III. pa. 30. e. 3. e al. Diversa. f al. Burnelia. g Conc. Trid. Sess. 5. in dec. de res. m. c. 4. & Sess. 24. de reform. c. 17. h C. 2. eod. tit. in 1. comp. i C. 2. eod. tit. in 1. comp. & post conc. Lateran. sub Alex. III. p. 39. c. 2.

signatam sibi minuire portionem. Nisi aliquid committat, propter quod per judicem in vicaria sit vel beneficio condemnandus.

CAP. IV.

Vicarius non potest substituere vicarium.

Idem Norwicensi Episcopo.

C LERICOS a in presbyteratu vel in aliis inferioribus ordinibus constitutos, in vicariis ecclesiarum, quas adepti sunt, alios sibi substituere non permittas, cum id factis sit absolum & absurdum.

CAP. V.

Vicarius Papa in urbe jurisdictionem habet, non extra urbem.

Innocentius III. Abbati S. Eugen. & plebano S. Petri.

S VA nobis: & infra. Nos igitur b vicarii literas affirmantes per surreptionem obtentas e. Quoniam jurisdictionis vicarii d, quem Romanus Pont. in urbe reliquit, non extenditur extra illam, nisi ei specialiter sit concessum. Præsertim cum ipse moratur in sua provincia speciali, videlicet inter Capuanam provinciam & Pisanam. Mandamus, quatenus quicquid occasione literarum illarum actum est, in irritum revocetis.

CAP. VI.

Compelluntur vicarij ordinarii ecclesie deservire, per subtractionem proventuum & vicariarum.

Honorius e III. Vigor. Episcopo.

E X parte tua fuit propositum coram nobis [1 & 7] Mandamus, quatenus perpetuos vicarios, ut in ecclesiis, in quibus vicarias obtinent, resideant, & se in Presbyteros (ut f eorum cura exigit,) faciant promoveri, per subtractionem proventuum vel ipsarum vicariarum, compellas.

[1 Quod quidam in ecclesiis in quibus perpetuos obtinent vicarias, debitam residentiam faciunt, ac in Presbyteros promovendi contentantur. Nolentes igitur ab usum hujusmodi, sicut nec debemus, aequanimiter sustinere sit.]

DE OFFICIO ET POTESTATE IUDICIS DELEGATI.

TITVLVS XXIX.

CAP. I.

Delegatus Papa potestatem habet non solum in partes, sed etiam in alios, qui suam jurisdictionem impediunt.

Alexander III. Londonensi Episcopo.

Q UIA quaesitum g est quid faciendum sit de potestatis, qua h cum præcipimus alicui justitiam exhiberi, minis ac terroribus conquerentes flere compellunt, & sic mandatum nostrum i eliditur: sic tibi respondemus, quod sicut agentes & consentientes pari poena (scripturæ testimonio) puniuntur & sic tam eos qui trahuntur in causam, quam principales eorum fautores (si eos manifeste cognoveris justitiam impedire) districtione ecclesiastica poteris coercere.

CAP. II.

Cum diversa litera sub eadem data & forma contraria impendantur, & presentantur a diversis ad eorum iudices, super sedetur utriusq; donec consulatur Papa.

a Cap. 1. eod. tit. in 1. comp. & post concil. Lateran. p. 39. cap. 3. b C. 1. eod. tit. in 3. comp. al. incipit, Tua nobis. c vide l. fin. cum ibi not. C. si a non comp. jud. d Et de vicariarum jurisdictione, vide concil. Trident. Sess. 7. de reform. c. 16. e al. Innocent. III. f earum. g Cap. 2. eod. tit. in 1. comp. & post concil. Lateran. p. 7. cap. 2. h qui. i eliditur. Roman. cap. 1. k vide l. jubemus. 9. aconemus. cum vulga. C. de Episc. p. & clericis.